

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 2.—Núm. 52.—Diumenge 28 de Juliol de 1901.

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial i que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi a la organissació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's jallin en última instancia 'ls plets y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forsose presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial i que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi a la organissació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's jallin en última instancia 'ls plets y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forsose presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

NO HI HA ESPERANSA

Comensant per en Sagasta, l' polítich ignorant, vell y xacrós, encarnació vivent d'aquest Estat decrepit que se'n vá a la posta, y acabant per la tayfa de vividors sense consciència qu'emporcan las columnas dels rotatius madrilenys, al centre d'Espanya, a la capital de la burocracia explotadora que'ns governa, no hi ha altra cosa que l'estupidesa més desenfrenada, lo desvergonyiment altaner, l'ignorancia supina ab son natural seguici d'atreuiment y de malícia.

Si'ns ho contessin, si cada día no vinguessin los exemples a parlarlos ab aterradora eloquencia, no ho podríam pas creure que las lliçons rebudas, las vergonyas sufertes, las desgracias que ha experimentat l'Espanya en lo transcurs de quatre segles de centralissació y de despotisme, no hagin sigut prou pera que'ls nostres polítichs possessin un xich de seny. Però no hi ha més que rendirse a l'evidencia y refermar l'opinió tants cops manifestada de que això no té remey y qu'hem de prepararnos pera quan arribi la desfeta final, molt més propera de lo que sembla, a l'objecte de salvar aquest terrer sagrat de Catalunya que'ns llegaren los nostres antepassats ab la condició de que'l fessim garn y lliure, venjant lo ensemps de las infamias y dels ultratjes de gent traydora y forastera.

Mil vegadas ho hem dit: l'Estat espanyol no s'esmena. El carmentar: és avuy lo qu'era abans y seguirà com ara durant los poensanys que li restan de vida. Nasqué fill de l'ambició y de las baixesas palatinas, que no's deturaren devant dels crims y de las deshonras més abominables; ha viscut y viu mercès al despotisme y al poder dels reys absoluts quins actes d'expoliació han sigut consagrats y confirmats per més vergonya en nom de la llibertat y dels drets de l'home, y per forsa, per lley ineludible de la Naturalesa ha de morir y morirà, minat, desfet y rebregat pels mateixos vicis y per la mateixa carencia de virtuts que'l constituïren. Es la lley de l'herencia que porta las malalties terribles de pares a fills, agravantlas a cada nova generació, fins que arriba'l moment que mata en flor l'últim rebrot de la familia y aquesta desapareix pera sempre.

No hi aneu, fills honrats de Catalunya, homes de bona fe probada, esperits superiors plens de compassió y d'altruisme, no hi aneu no a barrejarvos ab tota aquella colla de pervertits, de gent ignorant y poca-solta, de xudadors parassits que s'alimentan ab la sanch y la suhor del poble; no hi aneu, no a salvarlos, a predicarlos la bona nova, a ensenyarlos l'únic camí planer pera portar a bon terme l'obra de regeneració que tenen tan prop dels llabis com lluny de las sevas ánimas. No hi veuen ni hi veuran perque són cegos de naixensa, y si per un d'aquells miracles que devegadas la fe santa y la voluntat ferma han obrat en la vida dels pobles, los hi tornéssiu la vista, esteu més que segurs y convensuts que tancarían ben depressa 'ls ulls, qu'ells no hi han viscut ni hi volen viure a la realitat, qu'ells s'accontentan ab somnis de grandesas que may han existit, ab somnis de glorias passadas que no han sigut altra cosa que sanchnantes derrotas, ab somnis de poder y de pujansa que l'història demostra són un lligat de mentidas ilusions y enfatuadas embusteries.

En Sagasta, pensantse fer una frase pera sortir del pas, ha dit una gran veritat: som lo heréu d'Espanya. Si, som l'heréu que no'ns accontentem ja ab cobrar la part de l'legítima que'ns pertoca, sino que volém tot lo nostre patrimoni perque havem arribat a l'edat en que ni la dignitat ni la lley las consenten las tutelas degradants y ominosas, las tutelas que han empenyat y arrasat la nostra hisenda pera treuren diners y gastarlos en ostentacions, en disbauxas y vicis. Som los heréus que no volém las terras pera conehuarlas y treballarlas, mentres los vividors s'aprofitan dels fruyts, sino que las volém pera governarlas nosaltres mateixos, sense imposicions extranyas, sense intervenció de gent forastera, ab los criats que nosaltres escullírem y destinant llurs productes de la manera que'ns sembli, després d'haver donat uns quantos rosegons y uns quantos óssos al gós que tindrem fermat a la porta y que prou nos cuidarem que no's torni a fer amo de casa.

¿Es que se'n riuen de las nostras reivindicacions?... Poden riure tant com vulgan, que ells y nosaltres tenim bons exemples pera seguir. A Flandes, a Portugal, al Continent Americá, a Cuba y a Filipinas, las riallas se tornaren plorallas, plorallas qu'encara duran en las llágrimas que vessan los ulls de molts mares y en los deutes inmensos que fan ajupir l'esquena dels contribuents. Allí, en tots aquells pobles que formaren part de l'Estat espanyol hi haurían de trobar los nostres governants la pauta pera resoldre la qüestió catalana, abans que'ls catalans no hi busquin la manera de satisfer las sevas aspiracions.....

Mes no cal fiarsen. Las paraulas de'n Sagasta, de'n Moret, de'n Gamazo, de'n Silvela, de'n Romero y demés *ilustrats*, ben clar ho diuen que no hi ha esperansa pera las aspiracions de Catalunya.

Y nosaltres també ho dihem ben clar: ¡No hi ha esperansa pera l'Espanya!

S'OFEGAN

Lo precipitat tancament de Corts y l'esterilitat de las tasques parlamentarias, pregonan ben alt la ineptia d'aquests organismes de govern qu'encara tenen la pretensió de salvar a Espanya, que rodola precipitantse a l'abim obert a sos peus per quatre segles de política anorreadora de la moralitat, del dret y de la llibertat dels pobles.

L'absolutisme d'aquest Estat centralista, viu que molt temps a expensas de la forsa que li donavan los pobles que'ls constituïan y que'l feren temible y poderós entre las nacions de Europa.

Fa ja molt de temps que no viu més que de l'immoralitat y aquesta mateixa avuy l'ofega.

Ha viscut tant temps de l'immoralitat perque a cambi de pòguer amuntegar fortunats y lluhir distincions, no faltan may fills borts a todas las terras que ajudan als governs en la seva tasca d'explotació inicua dels pobles que tenen la desgracia d'haverlos de sofrir.

Los pobles que'ls sofren, per l'instint de conservació de que Déu los ha dotat, protestan sempre d'aquesta explotació; y si la sofreixen per espay de regles com ve succehint a Catalunya, deuen buscar la causa en la desnaturalissació consentida pels falsos catalans de la segona meytat de segle dixuyt y de tot lo segle dinou, que oblidant las lliçons de la brillant història d'aquesta terra, inconscientment s'anaren deixant despullar de la seva personalitat.

Tan extrangers hem arribat a trobarnos dintre mateix de casa nostra, qu'avuy, al cap de mitj segle de treballs de renaixement patri, los campions de Catalunya que més s'han esforsats pera procurarlos, han mercut de sos mateixos compatriotas los diciters de bojós y de desequilibrats y criminals.

Y si bé és veritat que Catalunya es desperta y's disposa a no consentir que per més temps resti anorreada la seva personalitat, no és perque la nostra terra tingui ja completa consciencia de lo que ha sigut y de lo que té dret a ésser allissonada en nostre brillant passat; sino perque'ls catalans, qu'ab son treball y sa virtut han acumulat inmensas riquesas, las veuen amenassadas y a mercès de las disbauxas y de las concupiscencias, dels que indugament exerceixen l'hegemonia d'aquest descompost Estat.

Sigui com vulgui, aquesta protesta dirigida a traure nostra administració de mans dels dilapidadors de l'hisenda espanyola, qu'han perdut son riquíssim patrimoni colonial com lo més abjecte heréu escampa, y s'empenyen en repartirse las migradas engrunas de nostre mal-anomenat presupost a base de immoralitat com los juheus la túnica de Cristo, aquesta protesta, cal que vagi acompanyada del propòsit de netejar la nostra terra de tot lo que tingui olor d'extranjeria, procurant que nostras costums públics y privadas no siguin copia de tot lo dolent que de fóra ha vingut a empastifar aquesta avuy degenerada y un dia forta y virtuosa Pàtria catalana.

Aixís ho ha entès sempre'l veritable catalanisme y aixís sembla que ho entenen ja ls catalans que s'anomenaren regionalistas, que s'han trobat burlats per Madrid en sas aspiracions de descentralissació administrativa, com s'hi trobaran demà en sas pretensions autonòmicas, fentlosi avinent que Catalunya,

una vegada més, solzament pot trobar la seva salvació dintre mateix de casa seva.

Dèyam al comensament qu'aquest centralisme viu no més de l'immoralitat y qu'aquesta mateixa avuy l'ofega. Tant és cert que'l centralisme no viu d'altra cosa, qu'avuy a Catalunya ja no quedan més defensors d'aquest sistema, que'ls forasters qu'aquí's menján lo pa que no's guanyan y ls catalans descastats que directa ó indirectament s'aprofitan de la disbauxa. Tant és cert que la mateixa immoralitat avuy l'ofega, que aquesta immoralitat a l'exèrcit, ha rublert d'accensos y de creus y recompensas als organissadors de la derrota, y de la miseria y malalties als pobres infelissos que tingueren la desgracia de caurer a las sevas mans pecadoras; qu'aquesta moralitat en la marina li ha fet sofrir la més deshonrosa de las vergonyas y la més dolorosa de las amputacions; qu'aquesta immoralitat en la administració li tira cada día a la cara negocis asquerosos com lo del Lozoya y venda del dich de la Habana etz., etz.; qu'en la Administració de justícia li privan de pòguer fer efectivas las responsabilitats dels desastres, sent aixís que hi ha responsables y que'ls tribunals saben qui són; qu'en lo reclutament de la majoria parlamentaria porta al Congrés una cáfila de caps sense such que's quedan com badóchs sentint la veu de Catalunya per boca del Dr. Robert, se'n que en tota la host ni en los seus arguments pera oposarhi; solzament nos surtin la primera protesta y lladruchent surten de la plússula a nostre objecte, is, y del seu amo i...

S'ofegan y no miran de quina aygua beuen. V. ESTREM. Falset, 25 Juliol, 1901.

L'ARBRAT PÚBLICH A TARRAGONA

(CONTINUACIÓ)

Per sas proporcions y per son istil inspirat en la regularitat y la simetria que no fa cap concessió a la Naturalesa, l'art de las plantacions no s'hi pot desenrotllar en tota sa extensió com en los grans parks ó jardins moderns en que ho fa com si fós una reproducció dels espectacles naturals que parlan més a l'imaginació y al cor com més s'acostan a l'esplendidesa espontánea y més s'hi deixa entreveuer l'encantadora poesia de la creació ab sos quadros capritxosos y divins efecte d'una fonda sabiduria.

Nostre jardí mimat, subjecte a la rutina y atrassat en horticultura, rabejat de sol al hivern y ab pocas ombres a l'estiu, és lo lloch més concorregut de Tarragona malgrat lo no tenir ni una petita font que tant l'alegraria, essent aixís que hi ha diferents deus ó bocas de regor; malgrat lo no tenir cap alient, al menys en nostra infantesa's guarnia'l surtidor y s'hi feya ballar l'ou a las grans y anyals festivitats. La font a més d'ésser un tema decoratiu y de satisfer una necessitat seria potser motiu encertat pera que's desarrésses l'exposada preocupació de donar a beure a las tendres criaturas, l'aygua bruta dels peixos; a l'objecte de facilitarlosi'l trencar y calmarlosi'l pruriti de la boca.

Si's vol embellir lo portal de Santa Clara, una de las entradas de la ciutat y donar al propi temps més vida y alegría al passeig del mateix nom, punt de cita a l'hivern de nostre mon elegant, és convenient que s'expropií ó adquireixi l'escropoló de terra ó pati procedent del ram de guerra que posseheix lo Sr. Adell pera convertirlo en altre square y fer aixís menys pesada la placidés prossaica del lloch.

Per lo mateix, y més si's considera lo sollevats que són a l'estiu, és precis que's converteixin en jardins ó squares los espays que ocupan la font de pedras talladas de la Reina Cristina y part de la via pública a la plassa de Prim, y la plasseta central de la plassa d'Olozaga, l'un a l'entrada de la ciutat per la port de Recus y de Valls, y l'altre a la del port y al peu de l'estació del ferro-carril de Lleyda.

L'istil d'aquests squares té d'ésser lo simetrich ó francés, perque encara que tingui poch admiradors per ésser ampullos, és insustituible segons los casos, com per exemple, quan se vol rodejar un monument públich ó las dimensiones no permeten lo mixte y menys l'inglés.

Havent desaparegut los grandiosos «Campos de Recreo», deguts a l'iniciativa particular, causa extranyesa que no s'hagi pensat, donada l'importancia de Tarragona, qu'és avuy la tercera població de Catalunya, en dotarla d'un park ó jardins no mesquins com tenen las ciutats de Gerona y de Tortosa.

Nostra ciutat sent la necessitat d'un lloch de verdor y de fresca que siga propietat de tots los ciutadans, d'un espay de saludable regositg, que reuneixi a la grandiositat lo variat de las perspectives. Cal augmentar sa capassitat pulmonar, molt més ara que segons la darrera estadística sanitaria és la capital que té un promitj de mortalitat més baix; perque ja que no pot mostrar, per ara, com altras, los avenços de l'agricultura, de l'industria y del comerç, al menys pugui oferir satisfactorias y inmillorables condicions de salubritat que ab las dolces de son clima arribi a ésser la flor envejada de tota la terra catalana.

Aquest park ó jardins tindria d'emplantarse al O. de la ciutat, hont hi abunda la terra vegetal. Com quasi tots los jardins públics moderns té d'ésser mixte ó d'istil alemany, simetrich pintoresch, no inspirat solzament en la geometria com l'italiá y l francés, sino en la naturalesa. La norma dels jardins irregulars, considerats geomètricament, però sempre armònichs desde'l punt de vista de l'estètica fou donada per Bacon y Milton, qui en son Paradís Perdut s'expressa en eixos termes: «Jamás se vea en la zona naturala d'...

ni en simetrichs ramets, si las aboca a la montanyeta y a la plana». No deuen aquests jardins estar únicament constituïts per bellas ratllas de fullatge y per reconcs d'ombres quasi misteriosas; per prats, aubaredas y caminals graciosos ó de traça molt aproximada a l'espontánea y montanyenca, en ells se tenen d'utilisar ab ventajta, com a tema decoratiu, los grans receptacles y canals d'ayguas sens oblidar la vegetació aquática que poèticament hi fassi joch, y sobre tot se té d'acudir a l'art, a l'art veritat per hermojarlos, a fi de que s'hi vagi en busca d'emocions.

En fi, no es això sol; ademés d'un velòdrom que satisfaci las exigencias de nostre públich sportiu, kioscos diferents, y altres anexes, deuen alçarhi un teatre d'estiu ben capaç y a la moderna que pugui servir de gran saló pera festas y actes públics qu'és lo que's troba més en falta, ja que no hi ha cap local *ad hoc* pera segons quinas manifestacions de la cultura y de la vida artística de nostra ciutat tan hermosa com infortunada.

L'home amic de la novetat en tot quant constituïx sa vida exterior, se cansa aviat de lo que cada día veu y admira, y ab defectes ó sense ells ho modifica dominat per la corrent de la moda. Per ella com en altras parts ha suferit substitucions l'arbrat públich de Tarragona.

L'arbrat tant als passeigs com a las carreteres, no es tan sols motiu d'ornament, sino que contribueix a mantindre mellor la frescor y l'humitat del sol, lo qu'és convenient pera sa conservació.

(Seguirá). AGUSTÍ M. GIBERT.

Bibliografia

Los Salms de David, traduïts directament del hebreu per lo catedràtic d'aquesta assignatura en lo Seminari Pontifici de Tarragona, D. Tomás Sucona y Vallés, Canonje. Ab la deguda llicencia eclesiástica. 1 Vol. de 495 pág. en Quart Major 23 X 16. Tarragona Tipografia de F. Aris y Fill, 1901.

Ubi verba sunt plurima, ibi frequenter egestas. Com en mecànica en nostres dias lo problema d'escriure consisteix en estalviar atenció y esforç al llegidor y procurarli economia d'energias.

Aixís ho fan los catalans que parlan poch y diuen molt, y és natural que quan se pensa molt, no s'enrahoni, sols se mediti y après s'escriui.

Per això ns agrada l'obra del Canonge Sucona, Docte Catedràtic del Seminari Pontifici de Tarragona de que anem a parlar, de aquest sacerdot humil y de vera sava catalana, d'aquest pensador que pensa ab relacions fenomenals y que sab tan bé sugestionar so

conceptes morals i teològics. No deu en aquesta obra senzillament i expositiva buscar-hi la sofisma i l'apassionament, ni rastre de repentinisme, tot en ella és robust i fruytós; no hi ha res d'obligat que més que diferenciar confon.

Per alguna cosa s'ha dit que'l geni era paciència i si no és paciència és potència convergent i permanent, llum fixa i no llampech o èmer foch follet.

Vegis lo que sobre «Los Salms de David» traduïts directament de l'hebreu pur, diu en la Censura'l Canonge lectoral Dr. Salvador Tarín, valencià insigne: «El Dr. Sucona ha tenido un feliz pensamiento al trasladar el Salterio al catalán, su lengua materna, riquísima en frases, modismos y sabios proverbios, lengua formada con todas las aptitudes requeridas para consignar en ella la Revelación divina y transmitir todas las enseñanzas de la fe, lengua cuyos ecos resonaron en el Oriente y en el Occidente, esparcida por la faz del mundo por apóstoles, por guerreros y por sabios descubridores, lengua que hablaron los Santos Ramón y Raimundo, Armengol y Calbó, que escribieron los Jurisconsultos de los Furs y de los Usatjes, que predicaron los oradores sagrados Armaña y Solé, y cantaron en versos inmortales los insignes poetas Verdader y José M.ª Barberá.

Finalment con su nueva obra el Dr. Sucona contribuirá poderosamente a la instrucción religiosa de los fieles y pondrá una piedra de gran valia en el edificio que se va levantando a gloria de Dios, de la Iglesia y de la Patria.»

Es aquest llibre una traducció de primera ma, fidel i exactament conforme ab las altras traduccions que s'han fet, és una exègesis magistral del Salteri del Rey Profeta, a la vegada qu'un estudi gramatical i crítich de aquells divins poemes.

No podèm menys que transcriure un dels Salms més importants:

SALM XIX.—(Vulgata XVIII)

Caeli enarrant gloriam Dei

Al Mestre de cant. Salm de David

8. 8. | 8. 8. | 8. 8.

- Los cels proclaman la gloria de Deu y la obra de sas mans publica'l firmament.
- L'un día á l'altre día transmet son llenguatge, y una nit á l'altra comunica sa ciencia.
- No tenen locució, ni tenen paraulas, y no obstant la suau veu se deix entèndrer.
- Per tota la terra s'estén son llenguatge y hasta'ls extrems de la terra arriban sas paraulas.
- Allí es ahont ha fixat lo pabelló del Sol.
- Aqueix es com un espós que surt de son tálam nupcial, com un atleta salta de alegría al correr lo cami. Del un extrem del cel es sa sortida, y de l'altre extrem del cel.

- La Lley del **Senyor** es sens mácula; retorna l'ánima; lo mandatu del **Senyor** es estable; dona inteligencia als sensills.
- Los manaments del **Senyor** son rectes, alegren lo cor; lo precepte del **Senyor** es purificat, illumina los ulls.
- Lo temor del **Senyor** es pur, sempre permanent; los judicis del **Senyor** son veritat, y al mateix temps justos.
- Preferibles son en gran manera al or; hasta al or fi; molt més dolcos que la mel, destilada de las brescas.
- Vostre servidor es illuminat per ells; en guardarlos hi ha gran premi.
- Las faltas quí arriba á conèixerlas? De las que no conech netejume.
- Feu també que vostre servidor evite la superbia; que no tinga ella domini sobre mi. Allavors seré purificat y netejat del gran delict.
- Sian gratas á vostra presencia las paraulas de ma boca y la meditació de mon cor; oh **Senyor**, Roca meva, y mon Redemptor.

Al fer sas observacions a la traducció dels Salms ho fá l'ilustre reussench ab veritable intuïció, sentiment y entusiasme; no se li pot negar que pensa clar y que sent d'una manera intensa y aquesta és la mellor manera d'escriure. Analisa las condicions determinants, induheix las relacions generals que determinan y exposa y descubreix las lleys de la sensibilitat y de la inteligencia. Quina exactitut d'adaptació de la consciencia, es a dir, de la sensibilitat! Quina afinitat animica en fonamentar sos judicis! Quina força emotiva pera diferenciar y ponderar!

Estudi interessantíssim de las lletres y crítica hebraycas, maridadas ab las exposicions més antigas y autorizadas de la Sinagoga y de l'Iglesia cristiana, produhint probas dels Targums de Onkelos y de Jonatás, dels Talmuds de Jerusalem y Babilonia, y de la Paráfrasis caldayca dels Salms; en quant á l'escola cristiana fá alusió ab frecuencia als texts d'Orígenes, Sant Jeroni y Sant Agustí, reunint en la materia dels Salms molt de lo bõ que's conserva en la tradició de las iglesias Grega y Llatina; afegeixis á lo dit, l'estudi dels llochs paralels del text hebraych, de la versió dels Setanta y de la Vulgata pera explicar la significació propia de alguns punts foscos, obrint nous horitzons á l'hermenèutica dels Salms.

Catalanas de cor són las declaracions patrióticas que fá nostre doctor en lo prólech de l'obra de volguer veurer traduhida en sa llengua estimada, ja que són poquíssimas las traduccions, aquellas súplias y llohasnas tan sentidas que tingueren origen en lo Sant Rey David y de las quals se serveix tots los días

l'Iglesia pera honrar y glorificar á Déu Nostre Senyor y'l desitj nobilíssim de contribuir al despertar de la llengua catalana qu'en temps no massa llunyadans s'averkonyia d'apareixer al públich y de mitj sigle ensá va arrelantse entre ls fills coratjós de nostra terra que aspiraran á ser tinguts per lo que valen en l'Estat espanyol.

Católich exemplar, subjecta la traducció y sas notas aclaratorias al magisteri de nostra Santa Mare l'Iglesia Catòlica, Apostòlica y Romana, però recorrent á l'original com recomana S. S. Lleó XIII, en la Enciclica *Providentissimus Deus*, en los estudis de Sagrada Escritura com á medi molt efícaç y oportú pera interpretar lo veritable sentit que á sos escrits intentaren donar los autors inspirats en lo Esperit Sant y pera desvanèixer los errors d'aquells que prescindint de la Revelació o contrariant-la buscan en la Sagrada Escritura sentits més ó menys naturals, però no sempre conformes ab l'inspiració Divina.

Aixís, aixís, mossen Sucona, és com tenen de ser los religiosos: respectar la naturalesa humana com la respecta Déu mateix predicant l'Evangeli á cada poble en sa propia llengua, com ensenyá en sas mateixas operacions l'Esperit Sant en lo día solemni de Pentecostès.

L'Iglesia sempre s'ha inspirat en aquestas divinas lliçons, sempre ha ensenyat y ha inculcat l'ús de las llenguas populars en la predicació, en l'ensenyansa del catecisme y en los llibres de reso. Recordis lo que diu Sant Pau als Preberes de Corinto; lo que mana explicitament lo Concili de Trento: que la *Sacra eloquia et salutis monita* se prediqui *vernacula lingua*; y lo que diuen las constitucions dels Concilis Tarraconenses: *Cum verba y Ad nostrum pervenit auditum* per las quals se mana baix pena de privar la predicació, qu'en las Iglesias parroquials no's permeti en absolut durant la Quaresma y Advent y tan solzament en molt pocs cassos de llicencia de l'Ordinari fóra de dit temps predicar en altra parla qu'en la materna catalana.

Quin día será aquell que caygui la vena dels ulls als ilusos que troban cursi, de mal tò y que no vesteix prou la llengua catalana, oposantse en un tot al sentit comú y al dret eclesiástich?...

Desde ara la Bibliografia catalana comptará ab una obra més, de gran utilitat al clero y al poble, als erudits y als profans, als crítichs y especialment als orientalistas. Nostre satisfacció es molt gran; rebí donchs dels catalanistas tarragonins la més coral enhorabona y que tot siga pera major gloria de Déu y de nostra estimada patria catala.

Comentaris

Consideracions

Quan tancan las Corts la política espanyola queda com una bassa d'oli; ningú diu res, ningú's queixa, sino quan li presentan lo rebut de la contribució, y ls ministres quedan ab las mans lliures pera fer y desfer sense l'amohino de tindrer de contestar las interpellacions dels diputats novells, que moltas vegadas s'indignan per lo senzill fet de no atèndrerlos hi las nombrosas recomanacions que tenen presentadas per dotzenas en tots los ministeris. Però aixó sí; vé una votació una mica compromesa y lo primer que fan los ministres es *abrir la mano* en l'assumpto de las recomanacions y es clar, los diputats donan un sí natural. ¿Qué moltas vegadas lo tal sí significa un nou impost sobre'l pobre contribuyent? No hi fá res; primer que tot és complaure als petits cacichs de poble y de ciutat, que tenen la ma trencada en qüestió d'eleccions, y que deixantlos que fassin y desfassin, tampoch miran gayre prim que'ls demés se las enginyin com puguin.

¿Quin pays y quinas costums! Tot está supeditat, no als interessos del pays, sino á las conveniencias de partit, d'aquest parell de companyias explotadoras del presupost que se'l reparteixen com á bons germans, sense preocuparse si están ó no están divorciats del poble. ¿Qué'ls hi fá aixó á n'ells? Res; perque la seva principal forsa está en l'anorreament del pays, en que aquest no tingui ni esma pera protestar, ni molt menys valor pera engegarho tot al votant; aixís poden fer y desfer á mida del seu gust, cambiar de majorias com aquell que's cambia la roba, surar y passar per homes d'Estat las nulitats més grans, y lo qu'és pitjor, tornar á la gubernació del pays, los homes que ab sos desacerts han perdut las colonias y's disponan á perdre l'Espanya ab sa política desatentada.

Veyèm molt difícil, que's pugui contenir la total desfeta y aixó que veyem nosaltres, també ho véu tothom; d'aquí l'indiferentisme qu'impere en todas las classes de la societat, indiferentisme que acabarà d'acapararnos, perque la vida és una lluyta seguida y aquell que no lluyta és mort. Per aixó'ls catalanistas treballen, pera portar la nao á segur port; però si las nostras forsas no hi arriban y'l baixell se'n vá á las rocas, estiguin preparats, tinguem los salva-vidas a punt, que'ls estoichs indiferents se negaran y nosaltres nos salvarem, llensantnos á l'aygua abans no s'enfongui la nao.

Rahons

La reforma de la lley municipal en sentit descentralisador és una promesa que fa temps tenen incompleta ls partits turnants.

Cert que las atribucions dels regidors són molt migradas y que gayre bé todas las fa-

cultats las agabella l'Alcalde; mes aixís y tot hi ha que confessar que pot exigirse als regidors, major independència, major zel, menys subjecció al caciquisme polítich, y si la lley concedeix á l'Alcalde la supremacia en l'administració, com aquell necessita'l concurs de tots los individus de l'Ajuntament, ab una mica més de bona voluntat la cosa podria marxar mellor, y sobre tot lo que hi ha que demanárlos hi és iniciativa, treball y sinceritat en tots los seus actes.

L'autonomia del municipi resoldría de plá todas aquestas dificultats nascudas de l'absorbent règim centralista; mes mentres l'autonomia no s'obtingui, cal fugir de confiar la representació del poble als delegats del cacich. En diferentas ocasions hem senyalat las condicions que deurían reunir los regidors y consti que cap interès que no sigui'l bé de Tarragona ns mou, puig nosaltres, los catalanistas, que som *quatre gats* y encare *mal avinguts*, repetim que no'ns ha donat pera volguer sisquera somniar en anar á las eleccions.

Lo més difícil es conèixer un hom mateix y alguna cosa d'aixó ns passa á nosaltres, puig deixantnos guiar per personas d'experiencia política y prácticas en qüestions municipals, resulta que segons un dia servim sols pera formar una parodia del projectat *batallón infantil* no sabem bé si d'aygua, volèm dir, marítim, ó terrestre, y altre día creühen que és tenint l'espill al devant qu'havem senyalat las condicions que deurían de reunir los regidors per entrar hi los catalanistas de plé á plé.

Posèmho en un terme mitj y no tenim inconvenient en declarar que no'ns creüem ni tan *niños*, ni tan dignes. Pera ésser *niños* nos sobran anys; pera reunir las condicions que voldríam veurer en los candidats, nos falta independència, autoritat, caràcter y sobre tot l'experiencia que's necessita pera navegar pel mar municipal y que no n'hi ha pas prou ab un senzill aprenentatje.

Ademés com l'Ajuntament exigeix molt treball si's vol cumplir bé, nos faltaria temps pera nostre estimat Lo CAMP y tindríam potser que ferlo quinzenal, ó bé acudir al sistema de l'estisora, qu'és ben senzill y permet passejar gayre bé tot lo dia per la Rambla.

Anècdotes

Un diari local que vé publicant un *calendario anecdótico* y que al peu sempre hi posa *prohibida la reproducción*, donantho com á cosa propia, quan las més de las vegadas lo que diu estem cansats de llegirho en altres diaris y llibres, insertava una anecdota'l dijous passat, que demostra lo molt fort que son autor está en Historia Universal, puig aquesta vegada no duptem pas qu'era de la propia culla.

Deya Tanecdótico, nada menos, que'l sultá Amurates IV que reinó 1639 años antes de Jesucristo, se paseaba por las calles de Constantinopla, etc., etc.

Constantinopla, amich *anecdótico*, vá caure en poder dels fills de Mahoma'l día 29 de Maig de 1453 després de Jesucrist, y mal se podia passejar per l'antiga Bizanci Amurates IV, un dels successors de Mahomed II, 3092 anys abans de ser conquerida per aqueix.

De todas maneras, com aixó de l'Historia és molt *opinable* las més de las vegadas, ab major motiu quan se tracta de *moros*, no sería estrany que l'*anecdótico* del confrare ns demostrés que Amurates IV, 1639 anys abans de la vinguda de Cristo, se paséjes, si no per Constantinopla, pels llims.... que tot podria ésser.

Sense anar més lluny, hi ha un amich nostre que sosté—y tal volta no li falti rahó—que'ls *moros* no han desaparecut d'Espanya y encara hi viuen y fan de las sevas, naturalment, sense anar vestits ab lo turbant y las calsas amplas.

Y ara que tenim *las manos en la masa*, com deya un ex-ximple, y encara que no vinga á tom, volèm contarne una d'anecdota que demostra qu'aixó de concedir creús, títols de noblesa, *honores de jefe de administración* y demés *requincalla* á gent sense altre mèrit que tindre diners, guanyats sab Déu com, és cosa corrent á Espanya de fa molt temps.

Hi havia á una de las principals ciutats catalanas un subjecte rich que parlava molt malament lo castellá, malgrat l'ús constantment aquesta llengua, á qui se li posá al cap la mania d'obindre honors y distincions, que li costavan un ull de la cara.

Un dia, un amich seu que li coneixia la flaca, li preguntá:

—Home, senyor X., m'estranja que vostè qu'és tan positivista y tan negociant, s'entretengui demanant ara una creu, ara un marquesat, ara un altre títol d'aquests que no donan cap profit....

—Calle V. por Dios y por la Virquen del Caramelo—li contestá'l senyor X.—Y acostántseli á cau d'orella ategí ab veu baixa:—Yo de dineros ja'n tengu bastantes; lo que me falta es honra!....

Y potser tenia rahó....

BRAMS D'ASE....

Los polítichs vividors de Tarragona entonan l'Hossana á l'entorn del gran cacich foraster, y dels personatges barcelonins que solzament fan de paganos, per lo traslado á nostra ciutat de las comissions liquidadoras de Cuba, com ahir ho feyan per lo del parque móvil de Administración militar.

Tarragona ha obert ja molt los ulls y sab lo que li convé; s'han passat los temps en que se la feya combregar ab rodas de moli, vol-

guentli fer creurer qu'és causa de vida ho no més és causa de mort.

Avuy tothom está convenut que la política que consum y no produheix és una ablació morta, ben morta.

No ho vol ser Tarragona com los pobles de Castella que viuen de la burocracia, que dia que'ls treuhen los empleats, los pobles quedan sense llogaters. Aquests pobles que vida depèn de la del Madrid polítich, se identifiquen ab éll y per damunt de tot posan la guarnició, l'Audiencia y las oficinas de la Delegació d'Hisenda y del Govern civil; la burocracia per ells és intangible, és ésser allò de la *sacrosanta unidad de la Patria*.

Tarragona vol y necessita vida propia, abundor de productes agrícolos pera exportar los, vol industria, comerç y relacions ab l'omni-civilisat; la guarnició no la vol pera augmentar lo consum, sino pera defensar l'integritat del territori; als magistrats pera obindre justicia; la Delegació y'l Govern civil pera ben administrar lo pays. Está cansada de pagar terças de contribució pera gaudir los beneficis d'una administració honrada, y veurer que la major part d'organismes administratius no serveixen pera res, com no pera entrebancarhi'ls passos y posar trasvassas iniciativas, ja fa temps que's va demorant pera cercar per son propi esforç, lo que sab és inútil demanar als polítichs vividors. Se cansa de pagar per molt bõ lo que és lentíssim, de mantindre la ganduleria de classe mitja que vegeta per las oficinas babilant tot lo dia ó acudint hi no més pera cigarrillos ó pera cobrar la nómina. Y es clar que Tarragona no la considera ja intangible aquesta burocracia que ajuda á mantindre y que tan bé coneix, y que de l'Estat de l'unitat de la Patria n té diferent concepte.

Es per aixó que Tarragona desperta y vé ésser autonomista.

Ho entenen los vividors polítichs?

Tarragona vol treballar la cosa pública de la que n está totalment apartada; vol fruit lo pá del bon govern, de l'administració honrada, de la prosperitat y de la cultura; Tarragona's daleix davant dels avenços d'altres pobles y no vol pidolar res ab exposicions, comissions que al cap y á la fi es captar servilment com l'home engandulit ha de captar pera viurer ab l'esquena dreta.

Sí, Tarragona no vol deixar abandonada al primer passa-volant, sigui un explotador juheu, sigui un *parvenu* valencià, las cosas del comú que fins avuy se las havían apropiat sense escrúpols, com á cosas de ningú.

Tarragona necessita un règim que tregui l'administració de las mans ineptes que la detentan pera tornarla al poble, un règim que fassi administrar al poble, interessats un règim **URRO**.

comú en lloch d'atèndrer exclusivament bé del partit ó de las collas que'l componen en una paraula, necessita Tarragona que predomini en la direcció de sas corporacions l'honorat sentit polítich de la terra catalana.

Ara que's desfoguin, que continuin la dimensió pagada aquests polítichs vividors que tothom senyala ab lo dit y tothom sab que són los veritables separatistas. Ja ho diu bé refrá: brams d'ase no pujan al cel.

CARTAS DESCLOSAS

Sr. Dr. de Lo CAMP DE TARRAGONA.

Molt Sr. meu y distingit company: Estimaré de vostè se serveixi insertar aquesta carta en lo periòdich de sa digna direcció, á l'objecte de deixar en clar la mala inteligencia que ha sigut *victima* un diari d'aquesta localitat al tractar d'un assumpte que's atany qu'ha demostrat desconeixel del tot ó lo que pitjor, una mala fe que no té rahó ni fonament.

Y passèm al assumpte d'aquesta.

La Secció Artístich-humorista-Excursionista «Los Felius» del Centre Catalá, d'aquesta ciutat, no respon á cap fi polítich puig que adjectius que la procedeixen ben clarament expressan lo motiu d'acció de la mateixa.

Aclarat aquest punt protestem de las accions que'en contra nostra recauhen en l'article publicat en lo *Diario de Tarragona*, edició del 23 del mes que som, y que dú per títol «Parciales ante todo».

En primer lloch, que nosaltres estem en molt bona harmonia ab l'apreciable «Asociación Catalánista de Tarragona» y sa Comarca y no'ns guia cap intent de molestar als seus fins avuy són ben amichs nostres y sempre volèm serne; y en segon lloch qu'en los treballs que nosaltres pintem, no hi abundan *sebas catalanistas como borlas de los calzonas de los cortinajes*, puig que las sebas d'algunes nostres treballs, son senzillament sebas de catalanistas ni *liberales* tampoch, sino d'un intent ben distint al que'l *Diario* ens senyala y que ja tindrà vostè mateix ocasió d'entendre sen quan siga l'hora d'escampar los projectes mas que tenim en projecte pera'l día de nostra popular festa.

Avuy, com ningú'ns obliga dirho, no direm.

Lo calificatiu de *sebas catalanistas* als nostres treballs *ó cortinajes*, resulta un agravament tot «Los Felius».

Ja dihem en un principi que nostra Secció no respon á cap fi polítich, y tindrém cuidat ni en broma ni en serio tractar qüestions d'aquest índol, y menys ho farem gent de casa nostra ab la qui hi tenim bones relacions. Aixó apart que las aspiracions que segueix lo seu digne periòdich las respectem com á bons catalans y sería cosa ben xocosa

que nosaltres ns coloquessim en bando contra-rio ab los catalanistas, com afirma lo *Diario de Tarragona* en l'esmentat article.

A més debèm fer constar, que'ls nostres treballs no són tan sèbas com puga creurer lo *Diario*, puig n'hi ha més de dos y més de deu que si no són de mà mestra, revelan enveja-bles condicions de bons aficionats y més gust artístich los altres.

Consti donchs Sr. Director, que no són cer-tas las acusacions llensadas contra «Los Fe-lius» del Centre Catalá en las columnas del *Diario*. Si era son intent lo posarnos en ridí-cul devant dels catalanistas d'aquí y de fóra s'ha equivocad de mitj á mitj.

No volèm estar malament ab ningú puig que tenim bon cuydado en respectar á tothom fins en tot lo nostre humorístich, malgrat lo ésser *joventicos*.

S'ls del *Diario de Tarragona* no saben á qui moure brega, barállinse ells ab ells, que no serèm pas nosaltres los qu'anirèm á des-compartirlos.

Y donant per acabat aquest litigi aprofitem aquesta per repetirnos de V. Son S. S. y amich q. s. m. b., lo President de la Secció «Los Felius». —Bernabé Martí y Bofarull.

Sr. Dr. de Lo Camp de Tarragona:

Molt senyor nostre y distingit amich: Pre-gantli que'ns dispensi la molestia que ab això poguèm ocasionarli, li agrahirèm se digni do-nar cabuda en lo setmanari de sa digna direc-ció á la present, á fi de contestar, encara que breument y en lo que á nosaltres se refereix, al solt, article d'om vulga anomenarse que en lo número 23 del que som y ab lo títol de «Imparciales ante todo» publicá lo *Diario de Tarragona*.

Ans que tot debèm fer constar que llegirem ab verdadera indignació la totalitat d'ell y en quant á lo que á nosaltres nos pertany direc-tament, ó siga á la calificació de *joventicos*, que ab cert despreci se'ns aplica, si ab ell s'ha pro-posit algu molestarnos ó que prenguessim part en certes discussions, s'ha equivocad de mitj á mitj; donchs ni ha conseguit lo primer, ni molt menys conseguirá lo segon, perque encara sabem pendrer las cosas segons qui las diu. Nos cal sols fer constar que som cent y tants socis, que nostre reglament no permet l'ingrés en lo Centre al que no tinga al menys divuyt anys, qu'entre'ls que'n forman part hi ha comerciants y industrials (cap ha necessi-tat rehabilitarse), que posseheixen establiments que gosan del crédito de Tarragona tota, hon-rats obrers, propietaris, y, en general, gent que en las horas que'ls hi deixa lliure son tre-ball venen á nostre Centre á cercar á l'en-semps que'ls desbarjo que'ls hi promet nostre primer lema, lo *Centre* que'ls alar pel bé de Ca-talunya y per lo tant de Tarragona, á quin fi tots hi portan lo seu granet de sorra, que no per ésser petit deixa de tenir significació.

Que li consti també al *suelista* ó *articulista* que si aquests *cuatro joventicos*, com diu ell, s'ho prenguessin á la pena, tal volta, y ho di-hem sols per si acás, comptariam ab forças su-ficients pera portar llur representació ahont convingués, puig en las llistas de socis de son Centre, lo d'aquests *cuatro joventicos*, hi figu-ran bon nombre de *vots* que desenganyats de promesas de polítichs y cansats de servir d'es-cambell s'han axoplugad dessota una bandera quinas doctrinas creuhen més sanitasas.

Y prou per avuy y per sempre y que cons-ti que no contestarem més, puig «Las Qua-tre Barras», ho dihem ben alt, ni ho ne-cessita, ni vol descendirhi á discutir ab certa gent: és molta veritat que AUN HAY CLASES, com deya un seu confrare.

Escrit lo anterior hem vist lo solt que'ns dedica lo *Diario* en son número d'avuy, mes ni l'hauriam testat, puig dientho ell no paga'l tret, sino creguessim dever nostre cum-plir una de las obras de misericordia. Y ara escolti senyor *suelista*: Si ans d'agafar la plo-ma se fixés més en las cosas, puig no volèm atribuhir mala fe á la que vostè diu, sabria que nostre Centre porta'l títol de *Recreatiu Catalanista*; donchs bé, suposèm que ja sabrá lo que significa *Recreatiu*, y en quant á lo de lo *catalanista* quan tingui lleura passi per nostre Centre y li prometem regalarli unas Bases de Manresa y tractarlo com sempre ho hem fet ab tothom, com ho fan las personas ben edu-cadas. Y tornem á repetirho digui lo que vul-gui no contestarem més.

Y vostè Sr. Director, ja sab som ss. afectis-sims amichs ss. q. b. s. m.—Per autorisa-ció expressa y á prech de tots los socis.—La Junta Directiva del «Centre Recreatiu Cata-lanista Las Quatre Barras». Tarragona diada de Sant Jaume de 1901.

DE LA COMARCA

Port de Cambrils.—La festa del Carme s'ha celebrat á n'aquest poble ab tota solem-nitat y ordre, sens haverhi res de profá, ni res que desdigués de la religiositat dels actes.

—La pesquera de la boga y de la sardina encalmada com lo temps, quina axafagor nos aturdeix. Si Déu Nostre Senyor no envia un fresch ventijol y no somou més las mars, lo peix no's mourá de puesto del tot ensopit.

—Per més que bastantas familias d'aquesta han sortir pera pescar á S. Feliu y altres punts de la costa de Llevant, no obstant hi ha més mohiment per rahó dels banys, encara que no més vida, puig, quan hi surt perden la mor-al, no resulta vida'l major mohiment.

Verament se veuhen escenas molt poch edi-ficants, per no dir gens y tenim que lamentar duas cosas: la primera y principal és la pro-

paganda impia que portan á cap alguns vin-guts de ciutat y perqué son senyors ó bé hi van vestits se creuhen que tots los hi está bé y que poden embaucar la gent de la manera que'ls donga la gana. Aqueixos tals quan pe-roran, están segurs de que al séu encontorn no hi ha ningú de cara y ulls pera ferlos humi-llar devant de son *escullit* públich.

La segona que necessitava remey y qu'ana-va á apuntar, nostre zelós alcalde D. Joseph Rovira que vetlla continuament pera la mor-alitat, la ha curat ab un pregó qu'acabo de sentir, senyalant la part de Llevant pera ba-nyarse'ls homes y la part de Sol ponent pera las donas, y quiscun qu'infringeixi la llei será castigat ab la multa de sis pessetas.

Nostre Sr. Regent ja ha curat també un xich los espectacles poch edificants que's ve-yan devant las casas mateixas de la població, promogut per nens d'abbós sexes, banyantse junts y sens cap mira de recato, fentse'ls séus y castigantlos si's banyan sens taparse.

A veurer si entre tots poden lograr lo que deú ésser.

Abans d'acabar me permeteré dirigir una pregunta al bon y zelós alcalde: «S'aplicará la mateixa multa als forasters que sens respectar cap disposició s'introduheixen al bany sens respectar ni la moralitat ni la ignocencia?»

Precisa y urgeix aixó pera no fer de las dis-posicions de la autoritat una burla.

Y no hi ha més tela per avuy.

NOVAS

Lo proper diumenge cumplirá un any que aparegué LO CAMP DE TARRA-GONA. Ab aytal motiu y pera corres-pondre al favor que'ns ha dispensat lo públich, desde'l vinent número lo nos-tre setmanari augmentará de tamany y comptará ab novas secciones que li do-narán més varietat y interés.

Un día y altre venen dihent que nosaltres nos hem oposat á que's demanés que fossin portadas á Tarragona las oficinas de la comi-sió liquidadora d'Aranjuez. May tinguérem semblant idea, y lo que ferem remarcar en nostre article «L'Ajuntament contre'l poble» era senzillament que mentres nostra primera corporació municipal donava una importan-cia molt gran á n'aquest projecte, la tenia molt relativa pera nosaltres.

Encara avuy no volèm precipitarnos eme-ntent judicis que poden resultar equivocats. Recordemse del *parque móvil* y sols quan las oficinas de la Comissió liquidadora estiguin instaladas podrem jutjar los beneficis que por-taran. Diuhen qu'aquests seran grossos; *bue-no*, si realment ho són nos ne felicitarèm y no escatimarem nostres elogis al tarragoní don Lleo Alasá, verdader iniciador de l'idea, puig ningú'ns guanya en imparcialitat y en cari-nyo á Tarragona.

Nostres aspiracions, no obstant, no quedan satisfetas ab aquesta vida artificial que vol portarse á Tarragona. De cap de las maneras y si altra cosa diguessim faltariam á la nostre conciencia.

Desgraciada la població que té d'esperarho tot de l'element oficial. No és portanthi nous organismes burocrátichs com s'assegura la prosperitat d'un poble. Avuy hem tingut médis d'obtenir que la Comissió liquidadora vingues á Tarragona trayenta'l d'Aranjuez, mes aquesta facilitat pot tindrela demá altra població y caurer en un moment tot lo castell d'ilusions avuy formadas, com los hi cauran als d'Aranjuez al coneixer l'acort del Consell de Ministres.

Nostre entusiasme seria molt més sincer si en lloch d'un organisme burocrátich se tractés d'haver conseguit implantar á Tarragona alguna nova industria, algún nou element de vida ab carácter permanent, puig entre la vida propia que tenen per exemple poblacions com Tarrassa, Sabadell, Alcoy, Vigo, Bilbao, Gi-jón etz., etz., y la que elements ficticis donan á Ferrol, Cartagena, Segovia, Avila y fins Logroño, nosaltres preferim la de las primeras.

Clar és que una cosa no está renyida ab l'altra y que deuen sumarse tots quants me-dis pujan atravers á Tarragona, mes nostre intent era y és fer constar que sols en lo tre-ball cal buscar lo benestar dels pobles y que deber dels Ajuntaments que'ls regeixen és de-dicar la principal atenció á procurar l'establi-ment de fonts de riquesa permanent sempre mellors, més seguras que las que dependint de la voluntat d'un ministre, ab la mateixa fa-cilitat ab que's consegueixen podriam perdres.

No fá molt temps qu'uns amichs nostres, en la curta parada que feren á Sant Vicens pera pujar al corréu de Madrid, creuaren algunas paraulas ab un diputat á Corts, molt conegut aquí. Aquests Senyors—digué'l diputat re-ferintse á dos passatgers qu'havian vingut en lo mateix tren—han estat á Tarragona fent estudis pera establirhi un dich.

No és la primera vegada que empresas de fóra de casa han pensat en la construcció d'un dich en nostre port, pera netejar fondos y fer reparacions á barcos de gran calat, y aixó és degut á que tenim la *primera materia*; és á dir, un port en condicions inmejorables com cap més del litoral espanyol del Mediterrá.

En cosas aixis tindriam de pensar, sense descuydar empró lo demés que pugui donar vida á Tarragona, puig un dich, proporcion-aria feyna á molts obrers dels qu'ara no se'n preocupa ningú com si tots fossin milionaris.

Nosaltres com á bons tarragonins voldriam que Tarragona fos una població treballadora, perqué del treball ne surt la veritable riquesa y prosperitat dels pobles. Tot lo que no sigui aixó, és viurer al día, és demanar continua-ment almoynas al govern com aquets pobres qu'han perdut l'hábit del treball y que troban més cómodo fer lo ploricó pels carrers, exhi-bint llur bruticia y llur ganduleria.

No gayre lluny d'aquí tenim un exemple. No gaudixen d'una gran prosperitat, perque quan las cosas van malament, hi van pera tots; però dintre las contrarietats materials del temps que atravessem, lluytan y lluytan cer-cant nous camins que'ls hi portin més gent als séus mercats; construheixen tranvias pera facilitar las comunicacions ab los pobles; treballan pera fer *pantanos* qu'ls hi assegurin las cullitas contra las secadas, y en fi, se preo-cupan de tot quant pugui afavorirlos.

Y aquí que fem? Passejar per la Rambla, parlar tot lo día de política, y esmersar las nostras forssas en lluytas personals que á res conduheixen. Després vindrán certs polítichs sense ofici ni benefici y que no tenen altra dèria pera fer *prosperar* á Tarragona que co-brar sigui d'allí ahont vulgui, que nosaltres no'ns entussiasmém perque vinguin uns quants empleats més de l'Estat, en qual vin-guda ells no hi tenen art ni part, tota vegada que's deú exclusivament al bon tarragoní sen-nyor Alasá, y que de la mateixa manera que han vingut avuy, demá se n'entornarán; però com s'acostan eleccions s'aprofitan dels *mèrits* dels altres, pera que'ls badochs creguin que han treballat, treballan y treballaran sempre á favor de Tarragona, com si no sapigués tothom que han treballat, treballan y tre-ballarán sempre *pro domo sua*!

Afortunadament aquí és difícil enganyar á ningú.

La Cambra de Comers de Marsella está fent las gestions necessarias prop del Govern fran-cés pera conseguir l'establiment d'un port franch en aquella població.

Ja veurán vostès com los estrangers, més práctichs en aquestas cosas y quins guberns no tenen los escrúpuls dels nostres, resoldrán aquesta qüestió prompte y tal com desitja la primera població mercantil francesa del Me-diterrá.

En cambi no confiém pas gens en que Bar-celona, malgrat las grans influencias de que disposa en los centres oficials, conseguixi veure realitat son projecte de port franch y zona neutral.

Expedient darrera ex-pedient, darrera informe, consulta, sobre consulta, ran los meses, los anys y de tot l'entussia per lo projecte no'n quedarà res, puig de-tarse á la práctica seria una cosa migrada, ra-quitica, deficient en armonia ab lo criteri de nostres governants que per tot hi veuhen *fraudes* y sombras.

Quan aquí va tractarse aquesta qüestió di-guerem nostra opinió y encara avuy la soste-nim. Estém massa atrassats á Espanya pera que un projecte semblant puga portarse á la práctica. Si no pogués conseguirse l'admissió temporal de certs productes pera modificarlos y reexportarlos, com volen qu'arribem á ports franchs!

Y consti que si á Barcelona lluytan ab difi-cultats, molts més n'hauriam tingut aquí. Considerarem lo projecte poch realisable y com sempre emeterem nostra opinió ab tota claretat. Ni més ni menys.

Dos enginyers de camins canals y ports, están estudiant sobre'l terror la petició d'es-tablir un estany en los voltants de la població de la Ribá. Lo lloch sembla forsa apropiat pera sens gran gasto enmagatzamar una im-portant quantitat d'aygua pera atendre los cultius dels camps durant l'estiu, y molt nos plaurá que pugan vencers totas las dificultats y portarse'l projecte á la práctica.

Bona falta fá que á Espanya se gastin bé los recursos de la nació, y tot quan sigui em-plear diners en instrucció y obras públicas deú aplaudirse, ja que ben diferent de lo que passa ab altres gastos, aquests los debèm considerar com á reproductius.

Acompanyat d'atenta carta, lo Dr. D. To-más Sucona y Vallés, s'ha servit enviarnos un exemplar de sa obra *Los Salms de David*, traducció catalana que forma un tomo de prop de cinquantas planas.

Agrahim de tot cor al docte catedrátich del Seminari Pontifici l'atenció y en altre lloch d'aquest número'ns ocupem extensament de tan notable llibre, quina publicació honra á la vegada que á l'autor, á Tarragona.

A consecuencia de la publicació en lo nú-mero del dia 24 d'una carta de Tortosa, rela-tant fets en que's suposa hi tingué part direc-ta'l Gobernador de la provincia, y en l'apreciació de quins no podém emetre judici per las versiones contradictorias que circulan, ha sigut denunciad nostre confrare local lo *Diario del Comercio*.

Ho sentim vivament y desitjem surti en bé d'aquesta ensopegada.

Diumenge vinent és lo dia senyalat pera la popular festa que la Secció «Los Felius» del Centre Catalá, solemnisa ja fá cinch anys ab éxit sempre creixent.

Talment sembla qu'enguany la cosa ha de resultar d'un efecte maravellos si's té en com-pte'l gust exquisit dels apreciables joves que componen aquesta Secció y l'interés per part dels mateixos en volguer presentar una obra

original, ensemps qu'enginyosa, cosa qu'hau-rán conseguit no sens grans inconvenients, quins han sapigut sortejarlos ab bon acert, sortintne del tot ayrosos.

L'orquestra contractada pera solemnizar l'acte, á més d'ésser molt nombrosa, está com-posta tota ella de reputats professors quins d'acort ab la societat coral «Ilustració Obre-ra», ensejan diariament alguns balls, lletra y música de dos amichs nostras, lo que fará que l'efecte que produheixi aquest nou element, siga d'una força y magnitud envejable.

Los programas que s'están imprimint, aixis com las invitacions pera la festa, resultarán d'una novetat ben agradıvola.

La valenta agrupació «Los Montanyenchs» y la de Sant Andréu de la Barca, d'acort ab la Unió Catalanista, han organísat un mee-ting de propaganda de las nostres ideas, que tindrà lloch avuy en l'esmentada població de Sant Andreu.

Hem sigut invitats á dita festa y en l'impo-sibilitat d'assistirhi hi hem enviat nostra ad-hesió.

En la sessió que celebrá'l divendrés passat l'Ajuntament s'acordá passés á informe de la Comissió d'ayguas l'instancia presentada per los propietaris, demanant se'ls hi dongui lo número de litres que'ls hi correspon.

Preguem á l'esmentada comissió que no tri-gui en donar dictamen y proposar la solució de tan important assumpto, puig d'altre mo-do si li van donant llargas, arribarem á l'hi-vern y'l malat se curará sol.

Traduhim d'un confrare local: «S'está buscant local pera l'instalació en aquesta ciutat d'una fábrica de curtits propie-tat d'un paysá nostre. Además la que existeix actualment tracta d'aixamlar la fabricació.

Sabem també que s'está en tractes ab dos fabricants pera l'instalació d'una fábrica de filats, haventse ofert pera ella un excelent lo-cal.»

Celebrarem que aytals notícias se confir-min, puig aquest és l'únic medi de donar vi-da próspera á Tarragona.

De pas pera Tanger estigüé en nostre port lo divendrés lo creuher de guerra «Lepanto», un dels pochos barcos que'ns queda de lo que fou marina de guerra espanyola y que tants milions costá sens profit.

FRANCESC SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

SERVEY REGULAR Y SETMANAL

Sortirá d'aquest port tots los dimecres lo vapor espanyol **JUCAR**. Consignataris: Sres. V. y Nebot de P. Ferrer Mary.

LINIA DE VAPORS SERRA PERA LIVERPOOL. Sortirá d'aquest port lo dia 29 del corrent lo magnífich vapor espanyol **JACINTA** son capitá D. A. Beitia. Admet càrrega y'l despatxa son agent don Modest Fenech.

Ibarra y C.^a de Sevilla Linia regular de grans vapors. Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagar-cia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, San-tander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirá d'aquest port lo dia 1 d'Agost, lo va-por **CABO TORTOSA** son capitá Miguel D. Tellechea, admetent càrrega y passatgers pera els citats ports. Lo despatxa son consignatari D. Marian Peres.

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Aguilas, Malaga, Cadiz, Vigo, Carril, Villagar-cia, Corunya, Puebla, Marín, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander y Bilbao, sortirá dijous 1 d'Agost lo vapor **FELISA** son capitá D. Sergio Pide, admetent càrrega y passatgers. Lo despatxan sos agents Srs. Fills de Benigno Lopez.

Pera Valencia, Alacant, Málaga, Cá-diz y tots los ports de Galicia y d'As-turias, sortirá d'aquest port lo dia 1 d'Agost lo vapor **JOSÉ ROCA** son capitá don Rafael Mercadal, admetent càrrega y passatgers pera dits ports. Son agent: D. Joseph M.ª Ricomá.

Compañia Valenciana de Navegació Linia regular de grans vapors ENTRE Espanya y las costas de Franca y Italia Vapors de la Compañia

Sagunto, Jativa, Alcira, Grao, Martos y Denia. Sortidas fixas y setmanals del port de Tarragona pera **Marsella y Génova** directament los di-mars de cada setmana.

Pera Niza, Porto Marizjo, Oneglia y Lio-na los dimars de cada quinzena.

Pera Valencia, Alacant, Almería y Má-laga los dijous de cada setmana. Directament pera **Cette** sortidas setmanals tota época del any.

S'admet passatge y càrrega á nolits/reduits. S'admet càrrega ab nolit seguit y coneixement directe pera New-York, Nápolis, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Trieste, Fiume, Odessa, Braila, Galatz, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong, ab trasbordo á Génova.

Agent: **D. Antoni Mas y March** Plasse d'Oliva, 1, Tarragona, Teléfono num. 34

Serveys de la Companyia Transatlantica de Barcelona

Línies de Cuba y Méjich.—SERVEY DEL NORT.—Lo dia 16 de Juriol sortirà de Bilbao, 'l 19 de Santander y 'l 20 de Coruña, lo vapor

Alfonso XII

directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera litorals de Cuba y pera Costafirme y Pacífich, ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia, y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, també ab trasbord a Habana.

SERVEY-DEL MEDITERRANI.—Lo dia 25 de Juriol sortirà de Barcelona, 'l 27 de Málaga y 'l 30 de Cadiz, lo vapor

Montserrat

directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units y litorals de Cuba. També s'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata, ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Juriol sortirà de Barcelona, 'l 13 de Málaga y 'l 15 de Cadiz, lo vapor

C. de Cadiz

directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich pera quals ports admet passatge y càrrega ab billets y coneixements directes. Combinació pera 'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, ab trasbord a Habana.

Línia de Filipinas.—Lo dia 20 de Juriol sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas, lo vapor

Isla de Panay

directament pera Port-Said, Suez, Aden, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa oriental de Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Juriol sortirà de Barcelona, 'l 5 de Málaga y 'l 7 de Cadiz lo vapor

P. de Satrustegui

directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires. Admet passatge y càrrega pera Rio Janeiro, Santos, Punta Arenas (Chile), Coronel y Valparaíso, ab trasbord a Cadiz al vapor de la Línia del Brasil.

Línia de Canarias.—Lo dia 17 de Juriol sortirà de Barcelona, 'l 18 de Valencia, 'l 19 d' Alacant, lo 20 de Málaga y 'l 22 de Cádiz, lo vapor

M. L. Villaverde

directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas y Santa Cruz de Tenerife, retornant per Cádiz, Alacant, Valencia y Barcelona.

Línia de Fernando Poó.—El dia 25 de Juriol sortirà de Barcelona y el 30 de Cadiz, el vapor

Larache

pera Fernando Poó, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d' Africa y Golf de Guinea.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y divendres.

Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissabtes.

Pera més informes dirigir-se a son agent D. Emili Borrás.

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras
Real 6, cantonada Rebolledo 20

En aquesta casa trobarà la industria, la agricultura y las arts, un complet surtit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la millor marca

TARRAGONA

Extrem.

alor.

Farmacia Plana

al costat de la antiga
CASA FIGUERAS
REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas antisépticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Ayguas minero-medicinals

tot siga per estimada

TARRAGONA

CONÓMICH

S' OBTÉ 'L MILLOR ALUMBRAT

DE TOTS LOS SISTEMAS CONEGUTS

Desconfiïn de las imitacions

Pera la venda y conservació dels mecheros dirigir-se al representant
MARIAN CLANXET, CARRER DE LA UNIÓ, 14, TARRAGONA

TOTHOM FOTÓGRAF

Á LA CASA DE DROGAS Y PRODUCTES QUÍMICHS

DE **SEBASTIA CARDONA**

Trobaran los aficionados a la fotografia un assortit complet de cambras, trespues, cubetas, prempas, escorredoras, diposits d' aygua, esfumadors, calibres, fanals de varias formas, cartolinas, paper citral Lumiere, paper bromurat Ilfort, placas porcelanias, targetas postals sensibles, estereoscops y vistas estereoscópicas y bany viratge combinat

Dipositori del paper brillant Gelatina citrat de plata y albumina marca «Tambour».

Cambra instantánea. Llamp exprés

Periscope-Delta diafragma iris

Exprés minimum 6 1/2

de campanya instantánea Periscope-Delta (Stereoscópica)

Tinch lo gust de participar a ma nombrosa clientela, que he rebut las cambras Stereoscópicas (Delta-cartouche) ab propietat de poger aplicar placas y pelliculas. Premiada a l' exposició de Paris ab medalla d' or. Unica casa a Espanya que s' troban en venda.

REVELADOR CARDONA

Unich en sa classe per ser lo més ràpit, no s' altera ni taca

PREUS SENS COMPETENCIA

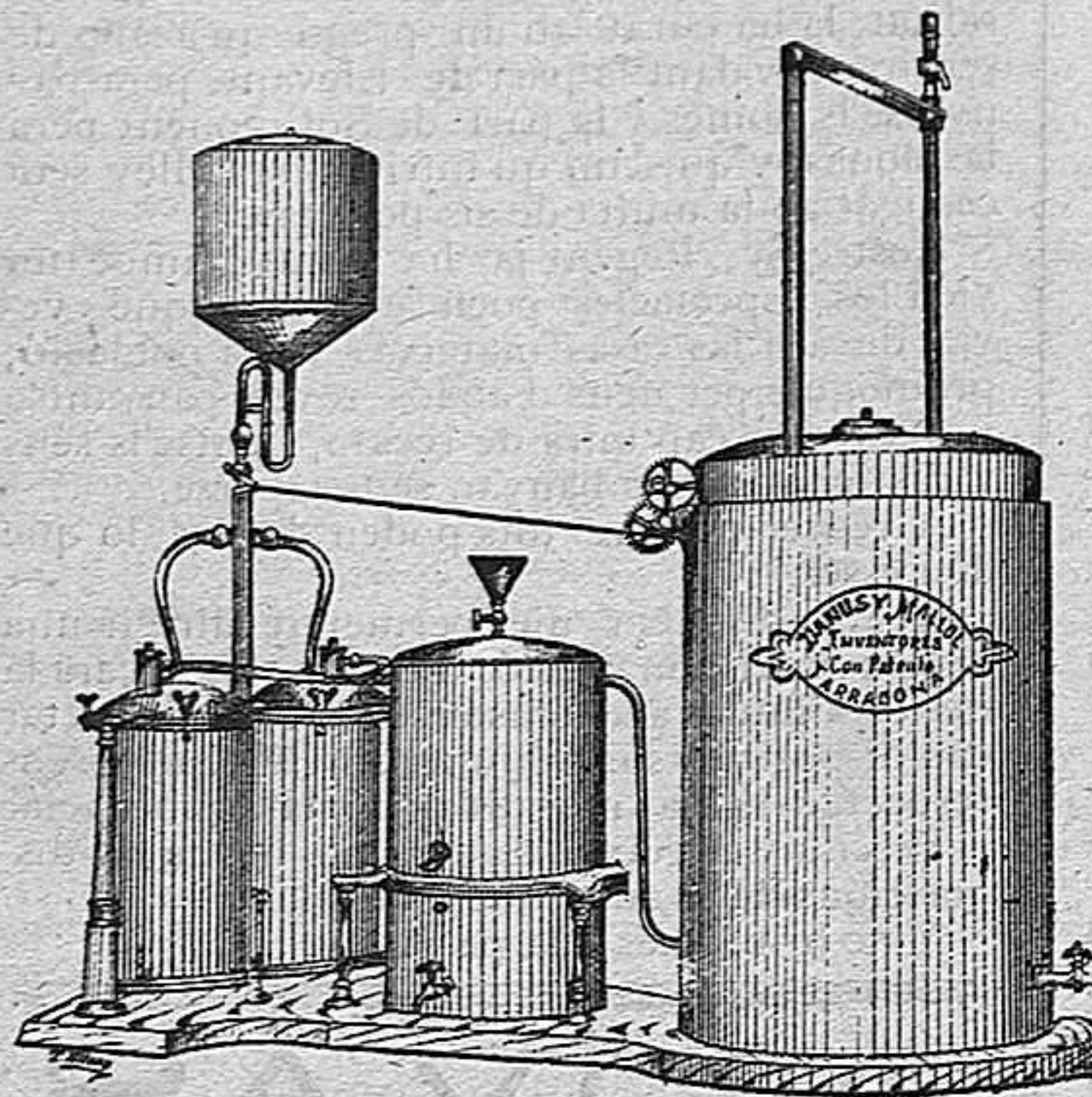
SE DONAN INSTRUCCIONS.—LABORATORI Á DISPOSICIÓ DELS CLIENTS

APODACA, 27, Y PLASSA D' OLÓZAGA, 9, TARRAGONA

LLEVAT SERRA

Superior a la **Zarzaparrilla** y a tots los depuratus coneguts fins a la fetxa, pera combatre y fer desaparèixer los **Forunculos** (Floruncos) y demés erupcions.

De venda: FARMACIA DEL CENTRO.—Tarragona
Dipòsit general: 9, PELAYO, 9.—BARCELONA

FÀBRICA

d' aparells productors de acetilè, ab patent d' invente per 20 anys, de

Danús y Mallo

TALLERS: Arbós, 9
DESPATX: Comte de Rius,

TARRAGONA

Perfecció, economia y llimpiesa en lo gèn. S' ENVIAN CATÀLECHS GRATIS A QUI 'LS DEMAN

Lo Dr. Jordán

CIRURGIÀ DENTISTA

Ex-alumne del **Colegi Espanyol de Dentistas**, Ex-operador de la casa del **Dr. Treviño, Madrid**, etc.

Participa a sos nombrosos clients y al públich en general, que relacionat ab las mellors cases extrangeras, pot oferir dents artificials a preus molt ventajosos.

Pera las operacions odontològiques que dit senyor practica, compta ab tots los anestesichs fins al dia poneguts.

PLASSA DE PRIM 2, PRINCIPAL, REUS
Opera a Tarragona los dimars de las 9 del matí a las 5 de la tarde y los divendres de 3 a 5 de la tarde

RAMBLA DE SANT JOAN 70, ENTRESOI

CONFITERIA

DE

CABRÉ GERMANS

34, Carrer Major, 34, Tarragona

En aquest establiment s' hi trobará un gran assortit de galetas, vins y licors de totes classes, tant del país com del estranger a preus sumament reduhits.

Especialitat en encàrrecs pera casaments y baiteigs. Avisant ab anticipació s' elaborarán los exquisits dolços inglesos **BATS VICTORIAS** y **LOCH JANOHAS**.

Especialitat en el saborós pastel **ESPOA-RUS**.

Gran fàbrica de braguers

34, Unió, 34

Herniados (TRENÇATS)

Aquest establiment compta ab los avenços mes moderns y práctichs que la ciencia requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d' aparells ortopédichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trençaduras.

Grans existencias en braguerets de goma pera la curació radical de las trençaduras congénitas y adquiridas de l' infancia y tot lo concernent a Cirujia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metjes que dan tintut ocasió de conèxela, tant per los gèneros de son catàlech com per los preus reduhits.

Pere Montserrat, Unió, 34-Tarragona

RELOTGERIA

DE

F. RIGAU

14, Baixada de Misericordia, 14
TARRAGONA

Gran assortit de rellotges de totes classes y preus. Taller de composturas.

BANYS MEDICINALS

AYGUAS DE MAR Y DOLSA

Pera las personas que sufrixen **DOLOR REUMÁTICH** ó **INFLAMATORI**, aixis com herpeticisme y erupcions, se preparan uns banyos compostos, **ESPECIALITAT DE LA CASA**, nombre de personas que tots los anys se curan.

Fa més de 50 anys que está obert l' establiment, baix la direcció sempre de sos mateixos amos y propietaris **SENYORS SARD, GERMANS**, é indicats dits banyos compostos, per la qual creyem es garantit sufcient pera las personas que tingan en sas dolencias.

BANYS DE RECREU EN BANYERAS Ó PICAS DE MARBRE.

Carrers de Mar, 30 y Lleó, 48.—TARRAGONA

CERVESERIA MODERNA (A CA 'L BOYRA)

DIPOSIT DE GEL

Vins de totes classes. Refrescos y licors. Servey domicili. Ressonons tots los dias a preus molt abast.

Unich representant de la cervesa Moritz. Rambl de Sant Joan, 72. cantonada al carrer de Fortuny.

Gran Saló de Perruqueria SABATER GERMANS

52, RAMBLA DE SAN JOAN, 52

Los propietaris d' aquest establiment tenen lo gèn de oferir al públich lo major esmero en tots los serveys. Especialitat en treballs de cabell per dificils artístichs que sigan. Complet assortit de perruques y demés postissos pera teatre que s' llogan a preus arreglats.

Fàbrica de Gel

EMILI TURRO

SANT MIQUEL, 31, TARRAGONA

Se recomana per la baratura dels preus y la promptitut del servey a domicili.

Sastreria, Camiseria y variis gèneros

DE

J. GÜELL

Major, 39.—TARRAGONA.—Major, 39

Pera senyors: Alpacas, estams, gergas, cunyas, llanillas, drils, camisas blancas y de color.

Pera senyoras: Alpacas, sedalinas, victorias, mussolinas y percales d' alta novetat.

Roba blanca, articles pera dolls, llensols de fil y cotó.

Mundos, parayguas y cotillas, tot a preus bastantíssims.

Gangas: Se liquidan a preus molt barats trosos ó escrupulons de panyos, armurs de seda llana y estampas.

TRAJOS A LA MIDA

Major, 39.—TARRAGONA.—Major, 39

Quintana y Torres

Materias químicas y minerals pera abonos y colcs garantits per sa riquesa en principis fertilissims assimilables en son més alt grau.

Guanos marca **Elefant** tan acreditats per sa riquesa, propis pera tots los cultius.

Condicions ventajosas.

Carrer de Barcelona, 4.—TARRAGONA

COLONIALS Y QUEVIURES

DE

Joseph Cardona

Fruyts colonials y conservas de totes classes. Licors y xampanyes. Formatges, mantegas, embutidos, ceras, cafés, xocolatas, sucres y pastas pera sopa.

Portalet, 1 y Plassa de la Font, 51.—TARRAGONA

GRAN MAGATZEM DE CALSA

LAS BALEARES

Rambla de S. Joan 50.—TARRAGONA

Fàbricas a Palma y Mahó.—Gèneros superiors y de durada.—Preu fixo.

GABINET Y CLÍNICA DENTAL

DE

A. PONS ICART

SAN AGUSTI, NUM. 21, PIS SEGÓN, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, emplomaduras y extraccions.

Perfeccionament en la construcció de passeres y taduras de totes classes.